

مسکلات رایج کودکان و نوجوانان و کسب مهارت رویارویی با آنها

تألیف:

دکتر کاظمبرزگر بفرویی

عضو هیئت علمی دانشگاه یزد

دکتر حسن خضری

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی فیروزآباد

برزگر بفروبی، کاظم، ۱۳۵۸ -	سومنداسه
مشکلات رایج کودکان و نوجوانان و کلیدهای روانرویی با آن‌ها / تألیف کاظم برزگر بفروبی، حسن خسری، یزد: دانشگاه یزد، ۱۳۹۳.	عنوان و نام پدیدآور
۴۵۲ص.	مشخصات نشر
978-600-6309-54-5	مشخصات ظاهری
فیبا	ناشر
اختلالات رفتاری در کودکان	ابعاد فهرست نویسی
اختلالات رفتاری در نوجوانان	موضوع
کودکان -- روان شناسی	موضوع
نوجوانان -- روان شناسی	موضوع
خسری، حسن، ۱۳۵۴ -	شناسه داده
دانشگاه یزد	شناسه افزوده
۱۳۹۳ ب، ۱۲۶ الف / RJ۵۰۶	رده بندی کنگر
۶۱۸ ۸۹	رده بندی دیویی
۳۵۱۴۷۳	شماره کتابشناسی ملی
۳۵۱۴	کد پیگیری

کز انتشارات دانشگاه یزد

یزد، صفائییه، بوار دانشنام، ص: ۷۴۱ - ۸۹۱۹۵ تلفن: ۰۳۵۱ - ۸۳۱۱۶۷۰

یگان: ۰۳۵۱ - ۸۲۰۰۱۳۶

عنوان کتاب: مشکلات رایج کودکان و نوجوانان و کلیدهای روانرویی با آن‌ها	مؤلفان: دکتر کاظم برزگر بفروبی، دکتر حسن خسری
ناشر: انتشارات دانشگاه یزد	لیتوگرافی، چاپ و صحافی: اصفهان، چاپ و نشر کنکاش ۵۸۰۴۹ - ۳۱۱۰
نوبت چاپ: اول	سال چاپ: ۱۳۹۳
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه	قیمت پشت جلد: ۱۸۰۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۶۰-۶۳۰۹-۵۴-۵	
مرکز پخش: موسسه کتابپایان	
تهران، میدان انقلاب، کارگر شمالی، خیابان نصرت، خیابان دکتر قریب، نرسیده به فرصت ۷	
تلفن: ۰۳۱ - ۶۶۵۶۶۵۱۰ - ۱۵	

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
فصل ۱ - تحول اخلاقی.....	۱۱
مقدمه.....	۱۳
الف) نظریه‌های رشد اخلاقی.....	۱۴
نظریه‌ی پیاژه درباره‌ی داوری اخلاقی.....	۱۵
نظریه‌ی کلبرگ درباره‌ی تحول استدلال اخلاقی.....	۱۶
نظریه‌ی گیلیگان به رشد اخلاقی.....	۲۲
بنیادهای شخصیت اخلاقی از دیدگاه روان‌شناسی.....	۲۴
مؤلفه‌های اخلاقی اساسی.....	۲۵
مؤلفه‌های اخلاقی رشد در شخصیت اخلاقی.....	۲۷
نقش والدین در پرورش خصایص اخلاقی.....	۳۱
نقش والدین در پرورش خصایص اخلاقی.....	۳۴
ج) نقش مدرسه در رشد شخصیت اخلاقی کودکان.....	۴۰
خلاصه و نتیجه‌گیری.....	۴۹
فصل ۲ - مسئولیت‌پذیری.....	۵۱
مقدمه.....	۵۳
ویژگی‌های افراد مسئولیت‌پذیر.....	۵۳
راهبردهای اساسی جهت مسئولیت‌پذیر کردن کودکان.....	۵۴
اصول اساسی روش نتایج طبیعی و منطقی.....	۵۸
راهبردهای خاص ایجاد مسئولیت‌پذیری در کلاس درس.....	۶۰
راهبردهای خاص ایجاد مسئولیت‌پذیری در خانه.....	۶۲
اصول استفاده از روش پیامدها.....	۶۴
برخی موقعیت‌های معمول.....	۶۵
خلاصه و نتیجه‌گیری.....	۶۸

فصل ۳ - دروغ‌گویی ۶۹

مقدمه ۷۱

تعریف دروغ‌گویی ۷۱

علل دروغ‌گویی ۷۲

انواع دروغ‌گویی ۷۲

تشخیص دروغ‌گویی ۷۳

راهبردهای مخصوص معلم برای کاهش دادن دروغ‌گویی ۷۴

راهبردهای مخصوص والدین برای کاهش دادن دروغ‌گویی ۷۷

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۸۱

فصل ۴ - تنظیم هیجان‌ها ۸۳

مقدمه ۸۵

ابتداء هیجان ۸۶

انواع هیجان ۸۸

هیجان‌ها چه زمانی دارند ۹۲

تنظیم هیجان ۹۲

تأثیرات محیطی: تأثیر والدین در سال‌های اولیه کودکی ۹۳

روابط دل‌بستگی: اساس تنظیم هیجان ۹۵

کارکرد دل‌بستگی ۹۷

نظریه‌های مختلف در مورد دل‌بستگی ۹۸

نظریه‌ی روانکاوی ۹۸

نظریه‌ی آریکسون ۹۹

نظریه‌ی یادگیری ۱۰۱

نظریه‌ی شناختی- رشدی ۱۰۳

نظریه‌ی کردارشناسی ۱۰۴

مقایسه‌ی دیدگاه‌های نظری در مورد دل‌بستگی ۱۰۶

رشد دل‌بستگی‌های اولیه ۱۰۸

مراحل رشد دل‌بستگی از نظر بالبی ۱۰۸

- چه اتفاقی می‌افتد اگر کودکی دل‌بستگی را شکل ندهد؟..... ۱۰۹
- دو ترس مربوط به دل‌بستگی در کودکی..... ۱۱۰
- چرا کودکان از غریبه‌ها و جدایی‌ها می‌ترسند؟..... ۱۱۲
- واکنش‌های مربوط به فقدان مراقب دل‌بسته..... ۱۱۴
- آسان‌سازی جدایی‌های دردناک..... ۱۱۶
- سیک‌های دل‌بستگی در کودکی..... ۱۱۷
- ثبات الگوهای دل‌بستگی..... ۱۲۰
- تأویحات دل‌بستگی برای رشد بعدی..... ۱۲۱
- الگوهای عملی درونی..... ۱۲۲
- برای درونی: خلق و خوی کودک..... ۱۲۴
- اثرات محیط: ناشر آموزان سنین مدرسه و همسالان..... ۱۲۵
- اثرات محیطی: در نوجوانی..... ۱۲۷
- نقش والدین در رشد نظم هیجان کودکان و نوجوانان..... ۱۲۸
- همدلی اساس پرورش نظم هیجان کودکان و نوجوانان..... ۱۳۰
- چگونه شما به ناراحتی فرزند خود پاسخ می‌دهید؟..... ۱۳۲
- اولین اقدام: آگاهی از هیجانات خرد کودک..... ۱۳۹
- همدلی به سازمان‌دهی ذهن کمک می‌کند..... ۱۴۳
- نیت شما مهم است: پذیرش کلید دستیابی به هدف است..... ۱۴۴
- آنچه که می‌بینید به کودک انعکاس دهید..... ۱۴۵
- آنچه که احساس می‌کنید به کودک انعکاس دهید..... ۱۴۵
- اجتناب از اشتباهات در لحظه‌ی انعکاس دادن احساسات..... ۱۴۶
- آنچه که می‌شنوید انعکاس دهید..... ۱۴۷
- خشم: دشوارترین هیجان برای انعکاس دادن است..... ۱۴۷
- در مقابله با قشقرق و کج خلقی هماهنگ باهم عمل کنید..... ۱۵۱
- راهبردهای تربیتی دیگر..... ۱۵۱
- نقش مدرسه و معلمان در رشد تنظیم هیجان..... ۱۵۷
- خلاصه و نتیجه‌گیری..... ۱۶۶

۱۶۹	فصل ۵ - پر خاشگری
۱۷۱	مقدمه
۱۷۱	تعریف پر خاشگری
۱۷۲	عوارض و علائم پر خاشگری
۱۷۳	علل پر خاشگری در کودکان و نوجوانان
۱۷۶	راهبردهای مخصوص والدین برای مقابله با پر خاشگری
۱۷۸	رفتار پر خاشگرانه در مدرسه
۱۸۵	خلاصه و نتیجه‌گیری
۱۸۷	فصل ۶ - استرس
۱۸۹	مقدمه
۱۸۹	تعریف استرس
۱۹۰	دلایل استرس
۱۹۲	علائم استرس در کودکان و نوجوانان
۱۹۳	عواملی که می‌تواند به پیشگیری از استرس کمک کنند
۱۹۳	مهارت مقابله با استرس
۱۹۶	رهنمودهایی برای معلمان
۲۰۰	خلاصه و نتیجه‌گیری
۲۰۱	فصل ۷ - اضطراب امتحان
۲۰۳	مقدمه
۲۰۵	راهبردهایی برای والدین جهت کاهش اضطراب امتحان
۲۰۶	راهبردهایی برای دانش‌آموزان
۲۱۰	راهبردهای معلم برای کاهش دادن اضطراب امتحان
۲۱۳	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۲۱۵	فصل ۸ - بیش‌فعالی / نقص توجه
۲۱۷	مقدمه
۲۲۱	مشکلات شایع همراه با این اختلال در کلاس درس

۲۲۱	علل بیش‌فعالی / کم‌توجهی
۲۲۲	عواملی که موجب اختلال نقص توجه و بیش‌فعالی نمی‌شوند
۲۲۲	راهبردهای اساسی برای والدین کودکان بیش‌فعال / نقص توجه
۲۲۸	راهبردهای اساسی برای معلمان دارای دانش‌آموز بیش‌فعال / نقص توجه
۲۳۶	خلاصه و نتیجه‌گیری
۲۳۷	فصل ۹- زورگویی
۲۳۹	مقدمه
۲۴۰	دیدگاه‌های نظری درباره‌ی زورگویی
۲۴۹	انواع زورگویی
۲۵۰	عوامل زورگویی
۲۵۱	ماهیت و شباهت زورگویی
۲۵۳	جنسیت زورگوها قربانیان
۲۵۴	سن زورگویان
۲۵۴	سن قربانیان
۲۵۵	زورگویی در کجا رخ می‌دهد
۲۵۵	انگیزه‌ها و عوامل مؤثر بر زورگویی
۲۶۵	زورگویی و دانش‌آموزان دارای نیازهای ویژه
۲۶۶	نیم‌رخ قربانیان
۲۶۷	نیم‌رخ زورگوها
۲۶۹	واکنش به زورگویی
۲۷۰	برداشت معلمان از زورگویی
۲۷۱	پیامدهای روان‌شناختی و جسمانی زورگویی
۲۷۲	برنامه‌های ضد زورگویی در مدارس
۲۷۳	تغییر دادن رفتارهای زورگویانه در کلاس درس
۲۷۳	توصیه‌های کاربردی برای واکنش نشان دادن به زورگویی
۲۸۲	بازتوانی زورگویان
۲۸۶	نقش و جایگاه مربیان و مسئولان مدرسه

۲۸۸.....	خلاصه و نتیجه‌گیری.....
۲۸۹.....	فصل ۱۰ - اختلال سلوک.....
۲۹۱.....	مقدمه.....
۲۹۳.....	تعریف.....
۲۹۴.....	زمینه‌های تاریخی.....
۲۹۵.....	ویژگی‌های اختلال سلوک.....
۲۹۷.....	ملاک‌های تشخیص اختلال سلوک.....
۲۹۹.....	سبب و پیش‌آگاهی.....
۳۰۰.....	تیزان شیوع و تفاوت‌های جنسیتی.....
۳۰۱.....	درمان‌های دارویی.....
۳۰۶.....	درمان اختلال سلوک.....
۳۲۰.....	خلاصه و نتیجه‌گیری.....
۳۲۱.....	پیوست‌ها.....
۳۲۳.....	فهرست واژگان.....
۳۲۲.....	نمایه موضوعی.....
۳۳۵.....	فهرست منابع.....

پیشگفتار

جهان پیچیده‌ی امروز، نیازمند برخورداری از توانمندی‌هایی است که بدون وجود آن‌ها امکان موفقیت و پیشرفت، دور از انتظار می‌نماید. این امر برای معلمان و والدین که وظیفه‌ی حساس و اساسی تربیت کودکان و نوجوانان این کشور و مردان و زنان آینده را بر عهده دارند، ضرورتی انکارناپذیر برخوردار است. کودکان و نوجوانان بنا به طبیعتشان، نیازمند همنمایی و هدایت در امور مختلف‌اند تا بتوانند شایستگی‌ها و کفایت‌های لازم، برای حضور موفق در جامعه دست آورند. از این میان، معلمان و والدین به این دلیل که بیش از دیگران با کودکان و نوجوانان سر و کار دارند، بیش از دیگران نیز به واجد شرایط بودن، نیازمندند. منظور از واجد شرایط بودن، داشتن توانایی برای ایجاد مهارت‌های اساسی زندگی در فرزندان و نوجوانان است. ما در این کتاب کوشیده‌ایم تا برخی از شایع‌ترین و درعین حال مهم‌ترین نیازمندی‌های کودکان را که در پرورش منش و ایجاد امکان موفقیت در مدرسه، نقشی اساسی ایفا می‌کنند، گرد آوریم و پیرامون آن‌ها رهنمودهایی را برای معلمان و والدین فراهم آوریم.

کتاب حاضر در ده فصل تدوین گردید و زمینه‌هایی چون «تحول اخلاقی، مسئولیت‌پذیری، تنظیم هیجان و مقابله با زورگویی، پرخاشگری، استرس، اضطراب امتحان، بیش‌فعالی/نقص توجه، زورگویی و اختلال سلوک» را بر می‌گیرد.

این کتاب حقیقتاً کاربردی است و دستورالعمل‌هایی پیشنهاد می‌دهد که همگی آن‌ها از پشتوانه‌ی علمی و تجربی کافی در فرزندپروری و مواجهه با اختلالات دیگر در مدرسه برخوردارند و اثربخشی آن‌ها به اثبات رسیده است. نکته‌ای که باید به آن تأکید شود این است که کسب مهارت، مستلزم «تمرین و تمرین و تمرین» است و تنها با خواندن یک کتاب و یا یک بار اجرای یک مهارت، نمی‌توان بر آن زمینه تسلط یافت. این به همین دلیل است که نکته‌های این کتاب به کلیدهای تربیتی شما بدل شود و آن را سودمند بیابید.

در پایان باید یادآوری کنیم که این کتاب، خالی از اشکال و نقصان نیست و لذا از خوانندگان ارجمند و اساتید گران قدر درخواست داریم که نکته‌های اصلاحی خود را با ما در میان بگذارند.